

Sygn. akt IV CSK 168/16

## POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku J. T. i J. T.  
przy uczestnictwie E. Spółki Akcyjnej w G.  
o ustanowienie służebności przesyłu,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 20 października 2016 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców  
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.  
z dnia 28 października 2015 r., sygn. akt III Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2) oddala wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Wnioskodawcy J. T. i J. T. złożyli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 28 października 2015 r., oddalającego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 13 maja 2015 r., którym oddalono wniosek o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz uczestnika E. S.A. z siedzibą w G. na należącej do nich nieruchomości położonej w K..

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398<sup>9</sup> § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

W art. 398<sup>4</sup> § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarżący formalnie oparli wniosek na przyczynach wskazanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., podnosząc, że skarga kasacyjna jest

oczywiście uzasadniona, ponieważ sąd okręgowy nie ustosunkował się do niektórych zarzutów podniesionych w apelacji, a forma wydanego uzasadnienia jest wadliwa i powoduje, że niemożliwa staje się kontrola prawidłowości orzeczenia sądu drugiej instancji. Ponadto skarżący podnoszą, że „wyjaśnienia wymagają” trzy postawione przez nich kwestie, nie precyzując jednak, czy tę część uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania opierają na przyczynie z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., czy z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu przedstawianemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - nie publ.). Wspomniane wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - nie publ.). Kolejnym niezbędnym elementem jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ.), a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska co do tych kwestii (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Wymagania tego nie można zastąpić

postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie zajął stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku rozstrzygnięcia - wykazania że zaszły okoliczności uzasadniające jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Natomiast przyczyna potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa - mimo wystąpienia takiej potrzeby - nie doczekał się wykładni albo że niejednolita jego interpretacja wywołuje w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych rozbieżności w judykaturze (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ.; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ.; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, nie publ.). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności, zawierającej szczegółowe omówienie, na czym polegają wątpliwości interpretacyjne, a w przypadku istnienia rozbieżności w judykaturze, przytoczenia odpowiednich orzeczeń (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, nie publ.; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06; z dnia 30 maja 2005 r., I PK 23/05, nie publ.).

Wywód wnioskodawców nie czyni zadość wskazanym wymaganiom. Nie można uznać, że zarysowane wątpliwości to sformułowane istotne zagadnienia prawne, zwłaszcza że nie towarzyszy im pogłębiona argumentacja uwzględniająca aktualny stan orzecznictwa i piśmiennictwa odnośnie do zasygnalizowanych kwestii. W tym fragmencie uzasadnienia nie spełniono również wymagań stawianych potrzeby wykładni przepisów prawa. Brakuje, choćby pobieżnego, zarysowania przeciwstawnych stanowisk, które wyrażane są w orzecznictwie, lub zgodnie

z zasadami wykładni przepisów prawa, potencjalnie mogłyby być wyrażane w sposób równoprawny. Ponadto, skarżący w dwóch pierwszych wątpliwościach skarżący odnieśli się do problemów rozwiązanych już w judykaturze Sądu Najwyższego (w odniesieniu do posiadania służebności przez przedsiębiorstwo państwowe przed 1989 r. zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2014 r., II CSK 551/13, OSNC 2015, nr 6, poz. 72 oraz z dnia 12 maja 2016 r., IV CSK 509/15, nie publ.; natomiast do braku konieczności określenia nieruchomości władnącej w przypadku ustanawiania zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu Sąd Najwyższy odnosił się już np. w postanowieniach z dnia 18 września 2014 r., V CSK 553/13 i z dnia 21 stycznia 2015 r., IV CSK 203/14 - nie publ. oraz w wyroku z dnia 15 czerwca 2016 r., II CSK 639/15, nie publ.). Trzeci podniesiony problem został zredagowany bez uwzględnienia koniecznego w skardze kasacyjnej interesu publicznego, dotyczy bowiem wyłącznie stanu faktycznego tej indywidualnej sprawy.

Jako kolejną przyczynę skarżący powołał oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, motywując ją przeprowadzeniem przez sąd odwoławczy nieprawidłowej kontroli instancyjnej. W judykaturze przyjęto, że przyczyna oznaczona jako oczywista zasadności skargi kasacyjnej (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Skarżący powinni nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym jego zdaniem Sąd drugiej instancji uchybił, ale i przytoczyć odpowiednią jurydyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości naruszenia. Odnosząc się do obszernego wyводу przedstawionego na poparcie tej przyczyny należy podnieść, że po pierwsze Sąd

Najwyższy na podstawie art. 398<sup>3</sup> § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. jest związany ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez sądy *meriti*, co czyni podniesione zarzuty niedopuszczalnymi. Po drugie zaś wywód ten odnosi się do tego samego problemu, który - w ocenie skarżących - stanowi istotne zagadnienie prawne. Taki sposób redakcji uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazuje na brak zrozumienia publicznoprawnych celów skargi kasacyjnej, która ma umożliwiać Sądowi Najwyższemu rozwikłanie istotnych problemów prawnych, pojawiających się w praktyce orzeczniczej sądów powszechnych. Nie może istnieć sytuacja, w której ten sam problem stanowi tak skomplikowane zagadnienie natury prawnej, że konieczne staje się rozstrzygnięcie go przez Sąd Najwyższy i jednocześnie staje się przyczyną oczywistego naruszenia prawa, widocznego bez głębszego namysłu dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2008 r., III CSK 64/08, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. Nie znajdując podstaw do odstąpienia od zasady ponoszenia przez strony we własnym zakresie kosztów postępowania nieprocesowego Sąd oddalił wnioski wnioskodawczyni i pozostałych uczestników postępowania, zawarte w odpowiedziach na skargę kasacyjną, o zwrot kosztów wywołanych jej wniesieniem (art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>21</sup> i art. 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).